

Γιάννης Ρέντζος

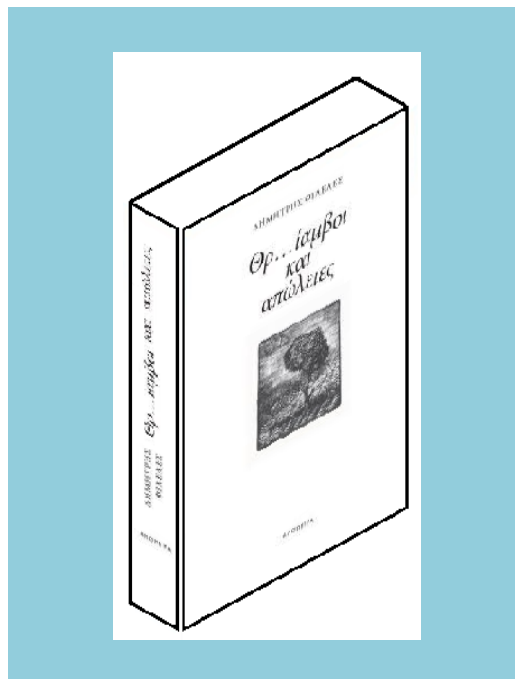
ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΙΛΕΛΕ – ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ *ΘΡ...ΙΑΜΒΟΙ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΕΣ*

Παρουσίαση στο **ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ** (Άστιγγος 13-15, Αθήνα) στις 19 Νοεμ. 17. Εκδόσεις **ΑΠΟΠΕΙΡΑ**.

Μας εκπλήσσει ευχάριστα πάλι ο αγαπητός φίλος Δημήτρης με τη νέα του ποιητική συλλογή *Θρ...ιαμβοί και απώλειες*. Είναι και αυτή το ίδιο δυνατή σε στίχο και ιδέες όσο και η προηγούμενη, το *Μυθ...ιστόρημα*. Είναι προσανατολισμένη σταθερά στα κοινωνικά και εθνικά ζητήματα όπως αυτός τα κοιτάζει άδολα αλλά όχι ουδέτερα, από την ανθρώπινη σκοπιά και τα καταγράφει, τα σχολιάζει ή τα καυτηριάζει. Χαιρετίζουμε λοιπόν αυτή την έκδοση της «Απόπειρας» με τα όμορφα γραφικά της Θεοδώρας Χανδρινού και τον περιεκτικότατο πρόλογο του εκλεκτού συναδέλφου Χρίστου Ρώμα. Με τιμά και μένα ιδιαίτερα ο φίλος ποιητής με την ευκαιρία που μου προσφέρει να εκφράσω ανάμεσα στους πρώτους τα συναισθήματά μου από την ανάγνωσή των ποιημάτων του.

Ο ίδιος στιβαρός τόνος μαζί με την πικρή ειρωνεία και ο έξοχα δεμένος στίχος υπηρετούν αυτή τη νέα και ανανεωμένη κατάθεση του ποιητή μας. Όπως και με τη συλλογή *Μυθ...ιστόρημα* όπου ο ποιητής πρόβαλλε

με πρωτοτυπία κάποια δυαδικότητα, διάζευξη ή σύζευξη, χάρη στον τίτλο, έτσι και στη νέα του εργασία, στον τίτλο πάλι, βλέπουμε και διαβάζουμε δυαδικούς υπαινιγμούς σε πολλά επίπεδα.

Θα μπορούσαμε έτσι, με τη δική του προτροπή, να οδηγηθούμε κι εμείς σε δυαδικές σκέψεις για το έργο του. Αν είναι αισιόδοξος ή απογοητευμένος, απογραφικός ή διδακτικός, φυσιολατρικός ή πολεογραφικός, όπως είχαμε κάνει στην παρουσίαση της συλλογής *Μυθ...ιστόρημα*. Τα αντιδιαστελλόμενα ζεύγη δεν επιλέχτηκαν για να εκφράσουν

αμοιβαίο αποκλεισμό. Μάλλον βέβαια, οι λέξεις αυτές έχουν και παραπληρωματική σχέση μεταξύ τους.

Όλες τους μπορούν να αναφέρονται σε διαφορετικό βαθμό στην τόσο κρίσιμη έννοια της κοινωνικής ευθύνης ως υπεύθυνης εμπλοκής που είναι τόσο ζωντανή` στους στίχους του Δημήτρη. Με ειρωνεία και πίκρα.

*[N]α κλείσεις ερμητικά τα παράθυρα
και να βυθιστείς πάλι στην
οικογενειακή γαλήνη
τι φταις εσύ για τους ασυλλό-
γιστους
που αποφάσισαν να πάνε
κόντρα στο ρεύμα ;*

[Η ΑΛΟΓΟΜΥΓΑ]

Είναι βέβαιο λοιπόν πως ο ποιητής μας δεν είναι εθελότυφλα αισιόδοξος ούτε απλά απογραφικός ή ανέμελα φυσιολατρικός. Συνειδητοποιεί, για παράδειγμα, πολύ καλά πως το σύγχρονο κοινωνικό δράμα που αυτός αφουγκράζεται έχει για σκηνικό του την πόλη. Εκεί που μεγάλωσε και ο ίδιος. Πολεογραφεί.

*Πώς μας σκοτώνει αυτή η πόλη,
μάννα που τρώει τα παιδιά της
μοιάζει στον κρόταφο πιστόλι,
φαρμάκι στάζει η ομορφιά της.*

[ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΣ]

Η κριτική του φτάνει θαρραλέα και σε θεσμικά επίπεδα. Είναι σαρκασμός και σάτιρα που εκδηλώνουν κρυφό πόνο για όσα αντιλαμβάνεται πως συμβαίνουν ολόγυρά του.

*Του Έλληνας ο τράχηλος δεν
είναι και για ρώτημα
έρμαιος είναι κι άβουλος
λίγο αν του δώστε θέαμα ψοφά
για χειροκρότημα.*

[Η ΟΜΗΓΥΡΗ]

Σε κάθε θρίαμβο –έτσι διαβάζουμε στον τίτλο–, κρύβονται ίαμβοι όχι βέβαια όπως εκείνοι της αρχαίας εποχής με τα άσεμνα αστεία. Εκείνοι χαρακτηρίζονταν επίσης από περιπαικτικό περιεχόμενο με στόχο να διορθώσουν ελαττώματα ατόμων και της κοινωνίας. Θα πρέπει να περιμένουμε κι εμείς από τις σελίδες του Δημήτρη παρόμοιες προτροπές που θέτουν το κοινωνικό σύνολο σε επιφυλακή:

*Να φταίει που μου φαίνεσαι απ’
το μπαλκόνι λέων
ενώ το ξέρουμε καλά πως είσαι
χαμαιλέων
ή τα πολλά τα ψέματα που
κρύβεις στο κεφάλι
και για αλήθειες τα πουλάς
μέχρι να μού ’ρθει ζάλη.*

[ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ]

Σε άλλο τόνο, ήσωνα, στις ποικίλες στιχουργικές του επιλογές, είναι το μικρό ποιητικό αφιέρωμα που κάνει ο ποιητής μας στο βάτραχο, σε κάποιο βάτραχο μπουλούκο.

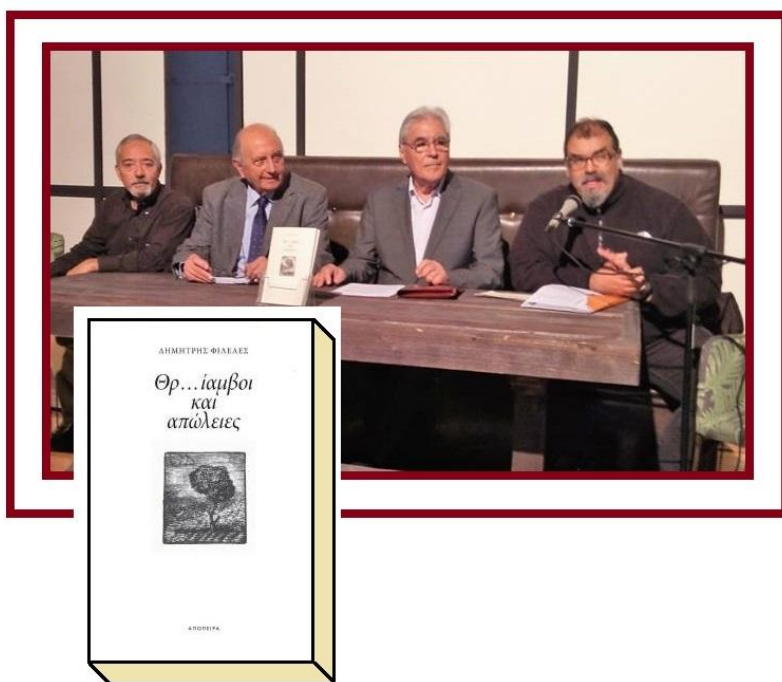
Ένας μπουλούκος βάτραχος στις φυλλωσιές φωλιάζει
άλλοτε μοιάζει με κλαδί κι
άλλοτε πέτρα μοιάζει [...]
Της λίμνης είναι φωνακλάς που
τα πουλιά τρομάζει...
[Ο ΒΑΤΡΑΧΟΣ]

Ω... αυτό το ζωάκι, το **μπακακάκι** –έτσι το λέγαμε στα παιδικά μας χρόνια–, έχει μια μεγάλη ποιητική ιστορία. Όσοι έχουν ασχοληθεί με την ιαπωνική ποίηση, τα περίφημα

τρίγραμμα δεκαεπτασύλλαβα χάικου ή, συνήθως, χαϊκού, θα θυμούνται, δίχως άλλο, το **Βάτραχο** του μεγάλου Μπασό

Λιμνούλα παλιά
Να ο βάτραχος πηδά
Ω... νερού ήχος...

Προσπαθήσαμε να διατηρήσουμε το δεκαεπτασύλλαβο και ως αφιερώσουμε αυτή την παρέκβαση, που κλείνουμε, στο νέο τόπο συναντήσεων μας με το Δημήτρη, μετά το 9^ο Λύκειο του Θησείου, στην ιδιαίτερη πατρίδα μου Πρέβεζα, απώτερη πατρίδα και της συντρόφου του Αίσιας. Αφού από την πρεβεζάνικη ντοπιολαλιά είναι και το **μπακακάκι**.

Από την επιτυχημένη παρουσίαση της ποιητικής συλλογής «**Θρ...ιάμβοι και απώλειες**» του Δημήτρη Φιλελέ στις 19 Νοεμβρίου 2018 στο κέντρο **Ωρα Ελλάδος**. Οι εικονιζόμενοι από αριστερά: Δημήτρης Φιλελές, Χρίστος Ρώμας, Γιάννης Ρέντζος, Δημήτρης Προύσαλης.

Με συγκίνησε πολύ ένα δίστιχο που με οδήγησε σε πολλές σκέψεις.

*Το γιορτινό μας το τραπέζι η
θεία χάρη το φροντίζει
μα ένα παιδί αντί να παίζει
δουλεύει για μια χούφτα ρύζι.*

[ΔΟΞΑ ΣΟΙ, ΚΥΡΙΕ]

Η έννοια «ρύζι» είναι πολυσυλλεκτική σαν λέξη σε σχέση με το σιτάρι, το αλεύρι και το ψωμί. Παραπέμπει τόσο στο αγροτικό καλλιέργημα όσο και στο άμεσα καταναλώσιμο εμπορικό προϊόν. Ονομάζει επίσης και το «ρυζάκι» πάνω στο τραπέζι. Κύρια στο τραπέζι αυτών των μισών από τα δισεκατομμύρια των ανθρώπων του πλανήτη μας που εξαρτιούνται στη διατροφή τους από αυτό. Έχει ειπωθεί πως το ρύζι κρατάει την υπερηφάνεια του στη διαδρομή του από τη φύση από την οποία προέρχεται έως τον άνθρωπο στον οποίον κατευθύνεται ως τροφή.

«Σπυρωτό περίπου το παραλαμβάνουμε από τη μάνα γη και έτσι το βλέπουμε μπροστά μας, κάθε μέρα, αν μπορούμε, στο πιάτο μας». Ας πούμε πως αυτό είναι μια φράση ενός Ανατολίτη που μεταφέραμε, αφού εμείς έχουμε άλλη σχέση με το ρύζι που το υποκαθιστούν το σιτάρι, το αλεύρι και το ψωμί. Έτσι, το

ποίημα αυτό του Δημήτρη μού φαίνεται, με τη μία αυτή λέξη, το «**ρύζι**», σαν διαπολιτισμικό, πανανθρώπινο.

Διαβάζοντάς το βλέπουμε πως ο τίτλος **Δόξα σοι, Κύριε** και οι άλλες αναφορές είναι από μας, για μας. Μια κριτική της δικής μας κοινωνίας και της δικής μας υποκρισίας.

*Δόξα σοι, Κύριε, και πάλι που
φρόντισες το φτωχικό μας
μα του σπιτιού μας το τσουκάλι
δε φτάνει για τον διπλανό μας.*

[ΔΟΞΑ ΣΟΙ, ΚΥΡΙΕ]

Η παρουσία του «άλλου» ως ανέστιου και πένητα, η ηλικία του φτωχού πεινασμένου παιδιού, το χριστουγεννιάτικο ή πρωτοχρονιάτικο σκηνικό, το μέσα και το έξω, όλα συγκροτούν αντιθέσεις. Όμως πέρα, ίσως, από την ενδεχόμενη αξιοποίηση των συγκεκριμένων λέξεων που θα χρησίμευσαν ιδιαίτερα στο στίχο για την ομοιοκαταληξία

...το φροντίζει /

...μια χούφτα ρύζι

βλέπουμε στο ποίημα αυτό την ίδια τη σύγκρουση των πολιτισμών. Ποιων πολιτισμών; Του ανεύθυνου ταχτοποιημένου και του αγωνιζόμενου για επιβίωση.

Ναι, μια χούφτα ρύζι
τον «άλλον» συμβολίζει.

Τον πόνο του, την πείνα του και τη χαμένη ελπίδα.

Αναγκάστηκα να ριμάρω κι εγώ με την άδεια του ποιητή και τη δική σας, αντί να πω τόσα και τόσα ακόμα που έρχονται στο μυαλό. Το «ρύζι» του ποιήματος, που με οδήγησε σε αυτές τις σκέψεις, είναι «άπαξ λεγόμενον» μέσα στο κόρπους που αποτελεί η συλλογή. Θα γίνω κάπως πιο τεχνικός τώρα. Ποιος μπορεί να είναι, αλήθεια, τέτοιες λέξεις - έννοιες, μεμονωμένες, ή άλλες περισσότερο αγαπημένες που χρησιμοποιεί ο Δημήτρης Φιλελής;

Είναι ένας ποιητής του οποίου αγαπάω την ποίηση και σκέφτηκα πως έχω το δικαίωμα να ακτινογραφήσω το σώμα αυτής της τόσο ζωντανής ποιητικής συλλογής. Να δω σαν σε γενετικό αποτύπωμα ποια είναι τα συστατικά της. Θα μπορούσαμε ίσως έτσι να φτάσουμε στον πυρήνα της ποίησής του. Στην καρδιά της. Στις λέξεις της μία-μία.

Μου είχε συμβεί να κάνω το ίδιο σε ένα κόρπους έρευνας από απαντήσεις ερωτηματολογίου. Ο κάθε ερωτώμενος μαθητής έπρεπε να σταυρώσει πάνω σε χάρτη της πόλης του το σημείο που του άρεσε περισσότερο και να εξηγήσει με δυο τρεις φράσεις το λόγο για αυτή την προτίμηση. Είδα με έκπληξη πως

εκτός από το όνομα της πόλης, που ήταν η πρώτη σε συχνότητα λέξη, η πραγματικά πρώτη λέξη ήταν η θάλασσα. Οι ποικίλες φράσεις που είχαν πρόχειρα συντεθεί αναδείκνυαν σαν πυρήνα, στο μυαλό των παιδιών, αυτό το κυρίαρχο για τη χώρα μας υγρό στοιχείο και τις συνυποδηλώσεις του.

Ποιος λοιπόν ή ποια μπορεί να είναι η λέξη που χρησιμοποίησε τις περισσότερες φορές ο Δημήτρης; Ποια έννοια κυριαρχεί σε αυτή την ποιητική κατάθεση με τον τόσο δεμένο στίχο, απότοκο βαθιού στοχασμού και πολυάριθμων δοκιμών; Επιχείρησα μια φασματική ανάλυση από τις πιο σπάνιες λέξεις του συνολικού κόρπους έως τις κορυφαίες.

Βρίσκουμε μια μόνο **επαρχία** και επίσης μια **Αθήνα** μαζί με ένα **Μαρακές** και ένα **Μαδράς**. Μόνη της η **μοναξιά** και μία και η **Ελλάδα** μαζί ένα **Μισίρι**. Ένα ερημικό **σχολείο**, με ένα **δάσκαλο**, σαν μονοτάξιο, αλλά η **τάξη** αυτή, μη νομίζετε, είναι η πάντα καθεστηκυία. Ένα είναι και το **κόμμα**.

Δύο οι **παράδεισοι**, τρεις οι **θεοί** (και ανάμεσά τους μια άλλη **θεότητα**), τρεις οι **καμπάνες**, τρεις οι **κολάσεις**. Τι περίεργο. Τρεις και οι **λέξεις!** Όσες και στη 2η πράξη, 2η σκηνή του «Άμλετ» «Λέξεις, λέξεις, λέξεις».

Πέντε τα **καντήλια** και άλλες τόσες **εκκλησιές**.

Πέντε **φιλιά**, πέντε **φίλοι**. Κάτι σαν τα «**5Φ**» που λέμε...

Έξι **στρατιώτες** κινάν και πάν και μαζί τους ένας **στρατηγός**.

Οχτώ **μάχες** και οχτώ **πόλεμοι** και **εμπόλεμοι**.

Οχτώ **μνήμες** αλλά καμιά **λήθη**.

Οχτώ **πόδια** και ποδάρια χωρίς να υπολογίσω και το **χταπόδι**.

Δέκα **ελπίδες** και μια μόνο **απελπισία**.

Γίνεται ήδη κουραστικό να συνεχίσω έτσι. Η πρώτη, πάντως, δεκάδα συχνοτήτων τελειώνει με δέκα μαχαιριές και **μαχαίρια** ενώ στη δεύτερη δεκάδα έχουμε, με αύξουσα συχνότητα, το **παιδί** (12) και τα **νιάτα** (12), την **αγάπη** ως ρήμα και ουσιαστικό (14 φορές, με το **μίσος** μόνο δύο), τη **λευτεριά**, την **ομορφιά** (με την **ασχήμια** μόνον μία), τα ταξίδια και τους ταξιδευτές (15), τα **μάγια** και τις **μάγισσες** (16).

Δεκαοχτώ **ήλιοι** ακτινοβολούν αλλά είναι λιγότερα τα φεγγάρια και τα φεγγαρόφωτα και άλλα τόσα **όνειρα** μαζί και **οράματα** (με ένα μόνο **εφιάλτη**). Δεκαοχτώ είναι και τα **νερά** ενώ τρία μόνο τα **κρασιά**. Οι **μανάδες** είναι 19 αλλά **ένας μόνο πατέρας** σε ένα συγκινητικότατο ποίημα για την ξενιτιά.

Ξένους, συναντούμε εικοσιδύο στην τρίτη δεκάδα εμφανίσεων

μαζί και έννοιες του ξενιτεμού και του ξεριζωμού **αλλά μόνο έναν μετανάστη**. Εικοσιτέσσερις είναι οι ζωές και λιγότεροι οι θάνατοι και οι νεκρικές αναφορές. Σε κάποια ισορροπία οι 25 **ουρανοί** του Δημήτρη με τις 23 αναφορές της μάνας **γης**. Εικοσιέξι τα μαύρα χρώματα, με 12 τα κόκκινα και τα κοκκινάδια. Μαζί με την **ανθρωπιά**, που συναντούμε 27 φορές με τους ανθρώπους και τα ανθρώπινα αλλά και μια **ανθρωποθυσία**, μας ανοίγονται και 27 **δρόμοι**.

Ολόγυρά μας όμως, στις πυκνές και τόσο μεστές ποιητικές σελίδες της συλλογής, βρίσκονται 37 **θάλασσες** (μαζί και ένα θαλασσοδάνειο) και 27 κύματα, 8 λιμάνια καθώς και 16 καράβια και πλοία καθώς και επτά γοργόνες σε επτά πελάγη και μύρια θαλασσοπούλια, απέναντι σε δώδεκα μόνο **στεριές** και **στεριανούς**.

Αυτός ο κυρίαρχος σημασιολογικός αστερισμός της θάλασσας θα πρέπει να θεωρηθεί οπωσδήποτε σαν ένα ενδιαφέρον κεντρικό υποσυνείδητο ή φαντασιακό στοιχείο στη δημιουργία του Αθηναίου Έλληνα ποιητή, φίλου μας Δημήτρη. Και δεν μπορώ παρά να το συσχετίσω με τις συλλογικές αλλά ανεξάρτητες αντιδράσεις στο ερευνητικό ερωτηματολόγιο που λέγαμε. Ίσως άλλοι, ειδικότεροι, μπο-

ρούν να κάνουν ωριμότερες σκέψεις και αναλύσεις.

Μόνο μια σημαντικότερη βέβαια αλλά μεμονωμένη λέξη με 39 εμφανίσεις αυτή, η **καρδιά**, ξεπερνάει τη **θάλασσα** όχι όμως και τις άλλες πολυάριθμες συνυποδηλώσεις του θαλάσσιου στοιχείου που είδαμε. Τι ωραία λέξη. Και βρίσκεται στην κορυφή.

Ας ξεφυλλίσουμε και πάλι τη συλλογή. Άσμα καθόλου ηρωικό αλλά αρκούντως πένθιμο –είδος ελεγείας– διαβάζουμε για τη δραματική πτώση της γραμματικής πτώσης της δοτικής. Είναι κατάπτωση της δωρεάς και της προσφοράς. Ήταν αναμενόμενο να χαθεί η δοτική, μας λέει ο ποιητής, μια τέτοια πτώση του *do* σε μια κοινωνία, τη δική μας, που αντιλαμβάνεται και βιώνει το «δίνω» έχοντας στο νου της πάντα το *ut des*. Οι Λατίνοι, πρακτικοί όπως ξέρουμε, το έλεγαν από τότε «δίνω για να δώσεις» –*do ut des*– και ο ποιητής μας αναγνωρίζει και καταγράφει πως η πτώση της πτώσης αυτής απλά μας δηλώνει πως ζούμε

μακριά από επάρατες ιδεολογίες και ανθρωπιστικές ιδεοληψίες γιατί η πρόοδος εξασφαλίζεται μόνο με υγιείς και αμοιβαία επωφελείς δοσοληψίες...[ΔΟΤΙΚΗ]

Do ut des στην κοινωνία μας. Φυσικά ο ποιητής έχει πάρει τη θέση του ενάντια στα κοινωνικά νταραβέρια. Γράφοντας το βιογραφικό ενός ανερχόμενου στοιχείου, στο ποίημα με τίτλο *Πωλείται* –και τι δεν πωλείται, αλήθεια;– μεταβιβάζει ή διατυπώνει ο ίδιος κάποιες σχετικές συμβουλές, έμμετρες αυτές:

*Μα να προσέχεις, θα 'λεγα, αυτό
τ' αλισβερίσι
πολλοί δεν ήπιανε νερό κι ας
φτάσανε στη βρύση
κι αν σήμερα κορδώνεσαι σαν
κόκορας λειράτος
θα είσαι πάντα ποντικός που
τονε τρώει ο γάτος.*

[ΠΩΛΕΙΤΑΙ]

Είδαμε πιο πάνω σκηνές απελπισίας. Αλλά συναντούμε και τις υπάρξεις της ελπίδας, της προσμονής και της εγκαρτέρησης. Ο ποιητής τις αναζητά στα έγκατα της κατάθλιψης του *γέρικου καφενέ*, όπως επιγράφει ένα ποίημα σε ελεύθερο στίχο. Πού; Ανάμεσα σε

*τραπέζια με ρυτίδες και χαρακίες
από αρμυροφάγωτους σουγιάδες
αλλού ένα όνομα, αλλού μια
ημερομηνία*

κι αλλού μια **μισοκαμμένη**
καρδιά

[Ο ΓΕΡΙΚΟΣ ΚΑΦΕΝΕΣ]

Παραναγνώσαμε σκόπιμα. Η καρδιά είναι κι αυτή **μισοκαμμένη** σε κάποια ξύλινη επιφάνεια σκοροφαγωμένου τραπεζιού ή μισοσπασμένης καρέκλας. Εκεί είναι που η μισοκαμμένη καρδιά του ίδιου του γέρικου καφενέ

Παραμονεύει [...]

ν' ακούσει απόπερα την
μπουρού
του στερνού βαποριού
να λύσει κάβους και να
σαλπάρει...

Ναι... αυτόν το γέρικο καφενέ, μαζί του να πάρει, σαν να ήταν εικοσάχρονο ναυτόπουλο, ή ίσως μια παλιά δική μας εικόνα στον καθρέφτη.

Μες των άθλιων γηρατειών την κατάφρόνια
Σαν νάτανε το σήμερα και
το αύριο αιώνια...
ο καιρός που ήταν νέος
αυτός ο καφενές
μοιάζει σε όλους μας σαν
νάτανε το χθες.

Ας με συγχωρήσει ο ακροατής / ο αναγνώστης που προβάλλω τη δική μου πρόχειρη ρίμα τολμώντας να ανασυνθέσω τον στίχο του μεγάλου μας Καβάφη.

Ήταν η ανάγνωση του ποιήματος του Δημήτρη που με οδήγησε σε αυτή τη σκέψη και τη σύγκριση. Ο Δημήτρης εξανθρωπίζει ή, καλύτερα, ανθρωποποιεί, προσωποποιεί όπως λέμε, «του καφενείου του βοερού το μέσα μέρος», το γηρασμένο περιβάλλον που και αυτό γεννιέται, ζει και γηράσκει μαζί με εμάς τους θνητούς. Και ζει, ο ποιητής, τον πόνο των πραγμάτων. *Lacrimae Rerum*. Δάκρυα πραγμάτων ή δάκρυα για τα πράγματα. Που μπορεί να είναι και δάκρυα για μας τους ίδιους.

Κοιτάζουμε πάλι τον τίτλο. Ο ποιητής, παρά τις «απώλειες» του τίτλου, μας υπενθυμίζει πως οι χαμένοι μας δεν είναι οι **απολωλότες**. Μας καλεί να τους τιμήσουμε. Και ίσως να τους περιμένουμε. Να τους ξαναδούμε πάλι.

Με δυο δίκες για το Νίκο
Και την έσχατη ποινή
Τιμωρήσανε το δίκιο
Και μια τίμια φωνή...

[ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ, Αλέξη Πάρνη]

... γράφει ο Αλέξης Πάρνης στον Εθνικό του Ύμνο για τον Μπελογιάννη. Έτσι και ο Δημήτρης, συνεχίζοντας σε δικό του τόνο, τον προσωπικό του ύμνο για τον εθνικό αυτόν ήρωα

μας αφήνει μια εθνική ποιητική υποθήκη εκ μέρους ενός υπεύθυνου εκπαιδευτικού:

[Α]ν σε αντίκριζα
σε κακοτράχαλα λημέρια
να ανεμίζεις απροσκύνητος
ένα άσπρο κομμάτι πανί
με ένα γαλάζιο σταυρό
καταμεσής
θα ήξερα ποιος είσαι
γιατί μου το έμαθε μαζί με τα
πρώτα γράμματα
ο δάσκαλος στο σχολείο...

[ΑΝ ΣΕ ΕΒΛΕΠΑ

Στον Νίκο Μπελογιάννη]

Η στροφή σε ελεύθερο στίχο που προηγήθηκε είναι από το αφιέρωμα στο Νίκο Μπελογιάννη με τίτλο ΑΝ ΣΕ ΕΒΛΕΠΑ. Ναι. Αυτούς που είδαμε, που βλέπουμε, θα τους ξαναδούμε, θα τους γνωρίσουμε, αγαπητέ Δημήτρη, από την όψη, πάλι. Και, ποιος ξέρει, και από την κόψη. Άλλον θα λένε Κωνσταντή κι άλλον Μιχάλη, λέει ο Κατσαρός. Και Άρη και Γρηγόρη και Ναπολέοντα, μας λες εσύ.

Γί αυτό δε μας ταιριάζει το πένθος και ο θρήνος. Το δείχνει το τελικό τετράστιχο από το «Δοξαστικό» για το Γρηγόρη Λαμπράκη:

Κι αν πέρασες, κι αν έφυγες, το
όραμά σου μένει
σαν ηλιαχτίδα φλογερή σ' όλη
την οικουμένη
κι εσύ καράβι ορθόπλωρο στον
ουρανό αρμενίζεις
δάδα του πόθου ακοίμητη το
λογισμό φλογίζεις.

[Ο ΑΪΤΟΣ,

Δοξαστικό στον Γρηγόρη
Λαμπράκη]

Το λέει σαν προανάκρουσμα της προσδοκώμενης ανάστασης και το αφιέρωμα στον Άρη Βελουχιώτη:

[Τ]α στήθια μη χτυπήσετε, μη
μαυροφορεθείτε
μόν' άσπρα να φορέσετε,
τραγούδια να του πείτε
να 'χει στο δρόμο συνοδεία στα
μαρμαρένια αλώνια
ως να λαλήσουν τα πουλιά στις
άνοιξης τα κλώνια.

[ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΙΚΑΡΙΟΥ

Στον Άρη Βελουχιώτη]

Πένθιμος αλλά καθόλου θρηνητικός ο ποιητής. Δεν μοιρολογάει αλλά τραγουδάει, τα πουλιά και την άνοιξη. Το ξαναγέννημα της ιδέας και την αθανασία του ιδεώδους.

[Δ]υο κόκκινα γαρίφαλα, φωτιές
αθανασίας

προσκύνημα ευλαβικό στον τόπο
της θυσίας.

[ΟΡΑΜΑ]

Στον Ναπολέοντα Σουκαντζίδα

Ας είναι και από μένα
αποχαιρετιστήριο αυτό, στο
τέλος της εισήγησής μου. Είναι
το τελευταίο δίστιχο από το
Όραμα αφιερωμένο στον
εμβληματικό Ναπολέοντα Σου-
καντζίδα, το γερμανομαθή
κομμουνιστή που εκτελέστηκε
στο Σκοπευτήριο της Καισα-

ριανής την Πρωτομαγιά του
1944, ένας από τους 200 εκείνης
της σφαγής.

Εύχομαι οι σίχοι αυτής της
συλλογής του Δημήτρη,
βγαλμένοι από την καρδιά του
και γραμμένοι με τη γραφίδα
του, να φτάσουν στην καρδιά
και στα χείλη του ελληνικού
κοινού.